

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VII. Patrum & matrum familias erga servos & ancillas obligationes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

vis perire. Ego nolo. Non vult postremo ille, qui me terret. Si voluero, vide quid dicat, vide quid increpet: „ quod errabat, non revocastis; & quod periit, non inquistis. Revocabo errantem, requiram perditum, velis, nolis, id agam. Et si me inquentem laudent vepres sylvarum, per omnia angusta me coarctabo; omnes sepes excutiam; quantum mihi virium Dominus donat, omnia peragrabo. Revocabo errantem, requiram pereuntem. Si me pati non vis, noli errare, noli perire.

68 Idem diebus saltem Dominicis, & Festis solemnibus, Parochi per se, vel per alios (si legitime impediti fuerint) plebes sibi commissas, pro sua & earum capacitate pascere salutaribus verbis jubentur per Tridentinum sess. 5. de reform. c. 2. docendo utique quae scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis, cum brevitate & facilitate sermonis, vitia quae eos declinare, & virtutes, quae sectari oporteat, ut poenam aeternam evadant, & caelestem gloriam consequi valeant.... Ne illud impleatur: „ Parvuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. „ Catecheses etiam Dominicis aliisque Festis, in singulis Parochialibus Ecclesiis haberi iussit eadem Tridentina Synodus.

69 Ut fructuosa verò sit praedicationis, & instructio Pastorum, tertio gregem suum pascere debent fructu orationis, imitatores facti Apostolorum, qui ministerio verbi jungebant orationem. Act. 6. Nos orationi & ministerio verbi instantes erimus. Nam quia neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, Pastor (inquit Augustinus l. 4. de doctr. christ. c. 15.) sit orator antequam dicitur; & antequam exerat proferentem linguam, ad Deum levet animam sitientem, ut eructet quod biberit, vel quod Deus impleverit fundat.

CAPUT VII.

Patrum & matrum-familias erga servos & ancillas obligationes.

70 Primò, patresfamilias cum Episcopis vel Pastoribus comparans Augustinus in Psal. 50. Quomodo (inquit) ad nos pertinet in Ecclesia loqui vobis; sic ad vos pertinet in domibus vestris agere, ut bonam rationem reddatis de his, qui vobis sunt subditi. Ipsos proinde considerare debent tamquam curae suae commissos, non solum ut ipsis alimenta ad vitam necessaria tribuantur, sed & ut ab ipsis ad salutem necessaria non omissantur.

71 Per consequens sollicitus esse debet paterfamilias, ut tum bonorum operum exemplo, tum crebris exhortationibus servos & ancillas, caeterosque domesticos, ad piè & christianè vivendum excitent, & ut nemo de familia sit, qui fidei Christianae rudimentis instructus non sit, atque ut statutà horà, manè & vesperi, tota familia certo loco congregata, Deum oret, frequenter ad Poenitentiae & Eucharistiae Sacramentum accedat, universa e-

tiam familia, si fieri potest, quotidie Missam audiat, nec eam unquam Dominicis ac Festis omittat, nec diebus illis operibus servilibus vacet, ut vigiliis quoque & caetera jejunia ecclesiastica servet, ubi iusta necessitas non excusat.

2º. pati non debet in familia esse quemquam, qui blasphemus sit, qui perjurus, qui corruptis moribus, qui obscenè quidquam vel loquatur, vel agat, qui aleis ludat, qui denique caeteris turpis vita exemplum praebeat. Verba sunt Concilii Mediolanensis III. sub sancto Carolo Borromeo tit. de his quae ad Matrim. Sacram. pertinent. Et idem dum aliquem ex servis vel ancillis talem deprehenderit familiae suae esse scandalo, si monitus non desistat, solutus stipendiis, è familia ejicere debet. Aliàs graviter peccaturus.

3º. famulos & ancillas nunquam mercede fraudare, nec eam apud se retinere debet: cum hoc sit contra praeceptum Domini Levit. 19. Non morabitur opus mercenarii tui apud te usque mane.

4º. debet ipsis aegrotantibus subvenire, 74 ipsorumque curam gerere, Centurionis exemplo, qui ad Jesum pro servi sui valetudine supplex accessit. Est namque nimis inhumanum, ipsos morbo afflictos negligere: cum ne sua quidem jumenta & pecora morbis afflictis negligant. Novit quippe justus jumentorum suorum animas; viscera autem impiorum crudelia. Prov. 12. Unde licet aliquo casu possint ipsos ad xenodochia mittere, dum in iis magna ipsorum cura habetur: ut plurimum tamen id satis humanum non est; sapè enim ex hoc affliguntur famuli, vel ancillae, considerantes quòd tam citò à dominis deserantur, & ad xenodochia deportentur; quod quia ipsis parum honorificum videtur, idem affliguntur; quam afflictionem domini & dominae non debent contemnere, nec facile permittere, ut famuli sui & familiae occupent in xenodochiis loca, quae aliàs occupata fuissent ab aliis miseris, & magis indigentibus.

5º. famulos & famulas cortipere debet, 75 dum Deum offendunt; imò & castigare, dum delicti gravitas exigit. Correctionem tamen mansuetudine temperando, minaque remittendo, juxta illud Ephes. 6. Et vos domini eadem facite illis, minas remittentes, scientes quia & illorum, & vester Dominus est in caelis, & personarum acceptio non est apud eum.

Ex quo patet, quòd cum servis & ancillis 76 pater & materfamilias non debent durè & impiosè agere, nisi contumaces fuerint; sed mansuetè ac modestè, considerantes id quod proximè dixit Apostolus. Unde Augustinus l. 19. de Civit. Dei c. 14. In domo justis, viventis ex fide, & adhuc ab illa caelesti civitate peregrinantis, etiam qui imperant, serviunt eis quibus videntur imperare. Neque enim dominandi cupiditate imperant, sed officio consulendi; non principandi superbià, sed providendi misericordià. Et c. 16. Etiam si habuerint ser-

vos iusti Patres nostri, sic quidem administrabant domesticam pacem, ut secundam hac temporalia bona, filiorum sortem à servorum conditione distinguerent; ad Deum autem colendum, in quo aeterna bona speranda sunt, omnibus domus suae membris pari dilectione considerent. Quod naturalis ordo ita praescribit, ut nomen patrumfamilias hinc exortum sit, & tam laetè vulgatum, ut inique etiam dominantes hoc nomine se gaudeant appellari. Qui autem veri patresfamilias sunt, omnibus in familia sua tamquam filiis ad colendum & promerendum Deum consulunt, desiderantes atque optantes venire ad caelestem domum. . . Quo donec veniatur, magis debent patres quod dominantur, quam servi tolerare quod serviunt. Siquis autem in domo per inobedientiam domesticae paci adversatur, corripitur, seu verbo, seu verbera, seu quolibet alio genere poena iusto atque licito, quantum societas humana concedit, pro ejus qui corripitur utilitate, ut paci, unde dissiluerat, coarpetur, &c.

CAPUT VIII.

Peccata famulorum famularumque erga dominos & dominas.

77 Peccata illa imprimis sunt inobedientiae, obloquia & murmuraciones, dum ipsis aliquid imperatur.

2º. mendacia, quibus se excusant, dum arguuntur.

78 3º. furta, quibus vinum, cerevisiam, cibos, grana, & alia dominis & dominabus furripiunt, pro se, vel pro amicis suis, vel etiam pro pecoribus dominorum suorum. Neque enim ipsis licitum est aliquid contra dominorum voluntatem furripere, etiam ad dandum filiis, vel pecoribus ipsorum. 1º. quia furtivitas ejusmodi pro pecoribus ut plurimum fit ex vanitate, quã dominorum applausum desiderant, de pecorum pulchritudine vel pinguedine, quorum ipsis cura incumbit. 2º. quia licet necessarium subinde foret pecoribus plus dare, dominus habere potest justam rationem plus non dandi, v. g. quia in circumstantiis praesentibus non convenit ut majores lumpus pro pecoribus fiant. 3º. quia quidquid de his sit, non est famulorum & famularum de rebus dominorum disponere ipsis invitis, vel non consultis, dum dubia est voluntas ipsorum.

79 4º. famuli & famulae peccant, dum curam & sollicitudinem sufficientem non habent pro conservandis rebus dominorum vel dominarum suarum, ipsisque imputantur damna per ipsorum negligentiam dominis obvenientia, tenenturque subinde ad restitutionem, uti dixi dum de ea agerem.

80 Nec verò dominis furripere quidquam possunt sub praetextu quòd salarium, quod ipsis datur, non sit sufficiens. Est enim damnata propositio illa: *Famuli & famula domestica possunt occulte heris suis furripere, ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario quod recipiunt.*

81 Omnia peccata ista damnat Apostolus ad Tom. II.

Tit. 2. breviter dicens: *Exhortare. . . servos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus.*

Porro servi dominis obedire debent, tamquam Deum representantibus, cujus voluntas est, ut servi dominis obediant cum timore & tremore, in simplicitate cordis, sicut Christo: non ad oculos servientes, quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, ut Apostolus dicit ad Ephes. c. 6.

Nec refert quòd domini forte sint discipuli, vel dominae improbae: quia subditi esse debent, in omni timore, dominis non tantum bonis & modestis, sed etiam discipulis, ut Petrus Apostolorum Princeps ait I. Petr. 2.

Siquid tamen domini vel dominae praecipiant contra Deum, seu lege Dei prohibendum, obedire non debent, sed cum Apostolis dicere: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus.* Obedire proinde non debent, dum ipsis praecipitur, vel ut mentiantur, vel ut diebus Dominicis aut Festivis servilia exercent opera, vel ut dominorum peccatis serviant, deferendo v. g. litteras dominorum, ad venerem vel ad duellum sollicitantes, vel ut ipsis alia ejusmodi servitia praestent, quibus peccatis ipsorum mortaliter corperati censerentur, etiam si ex recitata in similibus obedientia graves ipsis fierent comminationes. Est enim damnata propositio ista 51. *Famulus, qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandam virginem, & mulieres ei subservit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.*

Nec obedire debent dominis, imperantibus promi vinum vel cerevisiam alicui quem viderint inde inebriandum: eò quòd jam biberit plusquam satis. In dubio autem, an in isto vel illo casu sit ipsis licitum obedire, consulant Confessarium suum, vel Parochum, ut ab ipsis discant quid agere debeant.

Tandem famulos & famulas scire oportet obligationem suam deferendi servitium, dum ipsis est occasio proxima peccati mortalis, non obstante jacturã cujuscumque commodi temporalis, quam ipsis adferret desertio ista. Sic enim praecipit Christus Math. 5. *Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te. Expedi enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam. Et rursum: Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur; aut quam dabit homo commutationem pro anima sua, &c.?*

CAPUT IX.

Obligatio Parochianorum erga Pastores suos, & generatim erga Sacerdotes.

Quandoquidem proprius Parochus verè sit Pater spiritualis Parochiae suae; tanquò